

การถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านฉู่เจียกรณีศึกษาศิลปินต้นแบบผู้ถ่ายทอดเพลงฉู่เจีย ของชาติ ในเมืองฉงชิ่ง มณฑลกุ้ยโจว ประเทศจีน

Huang Liyuan¹ / คมกริช การินทร์²

^{1,2} วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อีเมล: khamsitkarin@gmail.com

รับต้นฉบับ 1 กรกฎาคม 2564; ปรับแก้ไข 10 สิงหาคม 2564; รับผิดชอบ 8 ธันวาคม 2564

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ “การถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านฉู่เจีย กรณีศึกษาศิลปินต้นแบบผู้ถ่ายทอดเพลงฉู่เจียของชาติ ในเมืองฉงชิ่ง มณฑลกุ้ยโจวประเทศจีน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านฉู่เจียในเมืองฉงชิ่ง มณฑลกุ้ยโจวประเทศจีน รวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพที่เขตปกครองตนเองเหียนหนิงฉู่เจีย เมืองฉงชิ่ง มณฑลกุ้ยโจว ประเทศจีน โดยเก็บข้อมูลจากศิลปินที่ได้รับการยกย่องเป็นศิลปินต้นแบบผู้ถ่ายทอดเพลงฉู่เจียของชาติ 1 ท่าน คือ นายหวังโบ (Mr. Wang Bo) และลูกศิษย์ จำนวน 5 คน ได้แก่ นายเชอ ฉีเยินหลง (Mr. She Qianlong) นายเทียน ซีหมิง (Mr. Tian Qimin) นายจาง เจียหง (Mr. Zhang Jiahong) นางหวัง หลิงหลิง (Mrs. Wang Lingling) และ นางเจียง นา (Jiang Na) ใช้วิธีการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ ผลการวิจัยพบว่า

การถ่ายทอดบทเพลงพื้นบ้านฉู่เจียมี 4 ขั้นตอนตามทฤษฎีของสมิทและราแกน ดังนี้ 1) ขั้นนำ (introduction) มีการเตรียมเนื้อเพลงสำหรับการสอนแก่นักเรียนก่อนและผู้สอนร้องเพลงให้ผู้เรียนฟังก่อน 2) ขั้นสอน (body) ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย จากนั้นสอนทีละประโยค โดยให้นักเรียนร้องตามเมื่อนักเรียนร้องเพลงได้จึงสอนประโยคต่อไปจนจบเพลง มีการพาผู้เรียนไปเรียนในสถานที่จริง 3) ขั้นสรุป (conclusion) ผู้สอนให้ร้องทั้งเพลงแบบกลุ่มเป็นการสรุปบทวนเนื้อหาที่เรียน และ 4) ขั้นประเมินผล (assessment) ให้ร้องทีละคนตามที่ผู้สอนกำหนด และมีการพานักเรียนไปที่เวทีจริงเพื่อขึ้นทำการแสดง

คำสำคัญ

เพลงพื้นบ้านฉู่เจีย การถ่ายทอด ศิลปินต้นแบบ ประเทศจีน

Tujia Folk Song Transmission: A Case Study of the Master Artist Who Conveyed the Tujia Song of the Nation in Tongren City, Guizhou Province, China

Huang Liyuan¹ / Khomkrich Karin²

^{1,2}College of Music, Mahasakham University, Thailand

E-mail: khamsitkarin@gmail.com

Received 1 July 2021; Accepted 10 August 2021; Published 8 December 2021

Abstract

This article entitled “Tujia Folk Song Transmission: A Case Study of the Master Artist Who Conveyed the Tujia Song of the Nation in Tongren City, Guizhou Province, China” aims to study the process of transmitting Tujia folk song in Tongren city, Guizhou province, China. Data were collected in Yanhe Tujia autonomous county, Tongren city, Guizhou province, China using a qualitative method. The data were collected from Mr. Wang Bo, the artist who is regarded as a master artist broadcasted the national Tujia song and his 5 students, namely Mr. She Qianlong, Mrs. Wang Lingling, Mrs. Jiang Na, Mr. Tian Qimin, and Mr. Zhang Jiahong via interview and observation methods. The results of the study showed that:

The transmission of Tujia folk song according to Smith and Ragan’s theory has 4 steps: 1) Introduction: the lyrics prepared for teaching are firstly distributed to students and the teacher sings to the students first. 2) Body: The teacher divides the students into small groups, then teaches one sentence at a time by having students sing along. When the students can sing, the teacher continues to teach the rest until the end of the song. The students are also taken to study in real locations. 3) Conclusion: the teacher tells the student to sing the whole song in groups as summarizing and reviewing the contents of the lesson, and 4) Assessment: the teacher requires the students to sing individually as the teacher determines, and the students are taken to the actual stage to perform.

Keywords:

Tujia Folk Song, Transmission, Master Artist, China

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

ที่มาและความสำคัญ

เพลงพื้นบ้านตูเจียเป็นศิลปะประเพณีการร้องพื้นบ้านที่เกิดขึ้นโดยคนชาวตูเจีย (Tujia) ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจงหลังจากกระบวนการพัฒนาทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน (Tian Can, 2009) เพลงพื้นบ้านตูเจีย เป็นบทเพลงที่มีสี่ส้นและมีเสน่ห์ในตัว มันสามารถสะท้อนและบันทึกให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ของขนบธรรมเนียม ประเพณี จริยธรรม และสังคม ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของชาวตูเจียอย่างแท้จริง ซึ่งมีคุณค่ามากสำหรับการศึกษาของเพลงพื้นบ้านตูเจีย (Tujia) ที่ถูกสร้างโดยคน และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง มีเรื่องราวชีวิตและข้อมูลทางวัฒนธรรม สามารถใช้เป็นบทเรียนการสอนสำหรับคนหนุ่มสาวให้มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงบรรทัดฐาน นอกจากนี้ยังมีบทบาทในวัฒนธรรม บทบาทของการอนุรักษ์ (Luo Wen, 2010)

ชาวตูเจีย เป็นชนกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเมืองต่าง ๆ ของสาธารณรัฐประชาชนจีน เช่น ฉงชิ่ง และก๊วยโจวปัจจุบันชาวตูเจียนั้นได้มีการรับเอาวัฒนธรรมสมัยใหม่บางส่วนเข้าไปจากกระแสโลก ซึ่งทำให้คนรุ่นใหม่เห็นห่างจากวัฒนธรรมเดิม แต่ก็ยังมีการรักษาและสืบทอดไว้อยู่ในปัจจุบัน ชาวตูเจีย ในเขตปกครองตนเองเหียนเหอ (Yanhe Tujia) เมืองถงเหริน (Tongren City) มณฑลกุ้ยโจว (GuiZhou Province) ประเทศจีน (China) ยังคงรักษาเพลงพื้นบ้านตูเจียไว้ได้เป็นอย่างดี โดยการนำของ นายหวังโบ (Mr.Wang Bo) ศิลปินต้นแบบในการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านตูเจียของชาติ

ปัจจุบัน นายหวัง โบ อายุ 50 ปี ได้ร้องเพลงพื้นบ้านของตูเจีย (Tujia) มานานกว่า 40 ปีตั้งแต่เขาอายุ 8 ขวบ ในฐานะผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เขาเป็นศิลปินที่ได้รับการยอมรับจากรัฐบาลของชาติ ในเรื่องวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านตูเจีย เขาเริ่มออกเดินทางจากหมู่บ้านหนึ่งไปอีกหมู่บ้านหนึ่งโดยรวบรวมเพลงพื้นบ้านตูเจียมากกว่า 80 เพลง เต็มไปด้วยเรื่องราวของท้องถิ่นในรอบเกือบสิบปี เขาได้บอกว่าเพลงตูเจียในเขตเหียนเหอได้รับการปรับแต่งอย่างสวยงามด้วยทำนองเรียบง่ายอารมณ์จริงใจเนื้อหาเข้มข้นและเรื่องราวที่หลากหลายครอบคลุมวิถีชีวิตเกษตรกรรมของชาวบ้าน โดยเขาได้รวบรวม และเป็นผู้บุกเบิกนำมาใช้ในการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน (Wang Bo, 2020, สัมภาษณ์)

ทุกวันนี้คนรุ่นใหม่ให้ความสนใจเพลงลูกทุ่งนี้น้อยลง รวมทั้งคนที่เข้าใจภาษาของเพลงนี้ด้วยเพราะใช้ภาษาถิ่นที่ต้องเรียนรู้และเข้าใจ แต่นายหวังโบ ยังยืนหยัดในการทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านดังกล่าวให้กับผู้ที่สนใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับลูกศิษย์เขาได้พัฒนาตัวเองตลอดเวลา เขาเข้าเรียนและจบการศึกษาจากสาขาคอนตรีของมหาวิทยาลัยครูกุ้ยโจว เขาเข้าร่วมการประกวดร้องเพลงพื้นบ้านตลอดที่มีโอกาส เขาคิดเสมอว่าสิ่งนี้จะสร้างประสบการณ์และชื่อเสียงให้กับเขา และเขาได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวด

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

ร้องเพลง หลายเวทีและหลายปีติดต่อกัน จนเขาได้รับการยอมรับทางสังคมว่าเขาเป็นคนที่มีความสามารถ และเขาได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนผู้รับมรดกชุดที่ห้าของโครงการตัวแทนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชาติ จากความขยันและอดทนของเขาทำให้เขามีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับ มีผู้สนใจมาฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของเขาจำนวนมาก ทำให้เพลงพื้นบ้านภูเจียได้รับการสืบทอดและเป็นที่ยอมรับ ด้วยเหตุผลนี้ทำให้ข้าพเจ้าต้องการศึกษาว่า นายหวัง โบ มีการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านภูเจียสู่ลูกศิษย์ของเขาอย่างไร เพื่อสามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับการสืบทอดเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ ได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านภูเจีย กรณีศึกษาศิลปินต้นแบบผู้ถ่ายทอดเพลงภูเจียของชาติ ในเมืองถงเหริน มณฑลกุ้ยโจว ประเทศจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาคือที่เขตปกครองตนเองเหียนเหอ ภูเจีย (Yanhe Tujia) เมืองถงเหริน (Tongren City) มณฑลกุ้ยโจว (Guizhou Province) ประเทศจีน (China) โดยเก็บข้อมูลจากศิลปินที่ได้รับการยกย่องเป็นศิลปินต้นแบบผู้ถ่ายทอดเพลงภูเจียของชาติที่มีเพียง 1 ท่านในเมืองนี้ คือ นายหวังโบ (Mr. Wang Bo) และลูกศิษย์ จำนวน 5 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ นางหวัง หลิงหลิง (Mrs.Wang Lingling), นางเจียง นา (Jiang Na), นายเซอ เซียนหลง (Mr. She Qianlong), นายเทียน ซีหมิน (Mr.Tian Qimin) และ นายจาง เจียหง (Mr. Zhang Jiahong)

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา งานวิจัย และข้อมูลจากการลงภาคสนาม (Field Study) จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา งานวิจัย
2. สร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยพิจารณาจากประเด็นวัตถุประสงค์ของการวิจัยนำมาแยกแยะจัดกลุ่มประเด็นข้อคำถามลงในเครื่องมือ
3. ทำการประสานติดต่อบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นายหวัง โบ เพื่อนัดเวลาในการสัมภาษณ์ และสอบถามจำนวนลูกศิษย์พบว่ามากกว่า 100 คน จึงทำการคัดเลือกแบบเจาะจงโดยจากคำแนะนำของนายหวัง โบ และได้จำนวน 5 คน

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

4. ในการสัมภาษณ์ ได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้สอน และลูกศิษย์ จำนวน 5 คน

5. ผู้วิจัยใช้การสังเกตร่วมด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์ ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ (Interviews) ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้สอนและผู้เรียน
2. แบบสังเกต (Observation) ใช้สำหรับสังเกตวิธีการเรียนการสอน

โดยเครื่องมือทั้งสองนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นตามกรอบวัตถุประสงค์และคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและทำการปรับแก้ไขตามคำแนะนำ ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เจริญชัย ชนไพโรจน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม จวงประโคนและ รองศาสตราจารย์ พิพัช สอนไย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การศึกษาได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยยึดหลักข้อมูลที่มีลักษณะ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง
2. ข้อมูลภาคสนาม (Field Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมได้จากการลงพื้นที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากเอกสารและตำราต่าง ๆ มาจำแนกหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการเปรียบเทียบกับแหล่งข้อมูลเอกสารอื่น เช่น ตำรา งานวิจัย และ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จากนั้นทำการเชื่อมโยงประเด็นที่สอดคล้องกันนำมาหาความหมาย และทำการสรุปข้อมูล

2. มีการสรุปประเด็นข้อมูลว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

3. ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยวิธีการแบบสามเส้า (Investigator Triangulation) โดยการนำข้อมูลกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลอ่าน กลับไปถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นความจริง

4. นำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาวิเคราะห์บนพื้นฐานตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และใช้ทฤษฎี การเรียนการสอนเป็นหลักในวิเคราะห์ข้อมูลการสอนที่ได้จากงานสนาม

5. นำเสนอข้อมูลในประเด็นที่ศึกษาด้วยการพรรณนาวิเคราะห์จากนั้นจึงสรุปผล อภิปรายผลและ เสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านภูเจียโดยศิลปินต้นแบบผู้ถ่ายทอดเพลงภูเจียแห่งชาติ ในเมือง
ฉงชิ่ง มณฑลกุ้ยโจว ประเทศจีน โดยรวบรวมข้อมูลจากงานภาคสนาม สามารถแสดงผลได้ ดังนี้

กระบวนการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านของนายหวัง โบ (Wang Bo) ศิลปินต้นแบบผู้ถ่ายทอดเพลงภูเจีย
แห่งชาติ ในเมืองฉงชิ่ง มณฑลกุ้ยโจว ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์นายหวัง โบเป็นหลัก และพบว่า การสอนนั้นเป็น
รูปแบบการสอนเพลงพื้นบ้านที่มีวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนนั้นสามารถเรียนรู้และเข้าใจบทเพลงพื้นบ้านได้อย่างดี
โดยผู้สอนมีกระบวนการในการสอนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงท้ายสุดคือผู้เรียนสามารถขับร้องได้ และสามารถขึ้น
แสดงบนเวทีจริง ๆ โดยจากข้อมูลที่สัมภาษณ์และสังเกต ได้ทราบถึงวิธีการสอน ซึ่งสามารถบรรยายได้ ดังนี้

นายหวัง โบ (Mr. Wang Bo) (2563, สัมภาษณ์) ได้เล่าว่า ก่อนการสอนทุกครั้งท่านจะเตรียมเพลง
สำหรับการสอน โดยเตรียมเนื้อเพลงที่จะใช้สำหรับการสอน และทำการทบทวนบทเพลงที่จะใช้สอนด้วยตนเองก่อน
โดยฝึกร้องคนเดียวเพื่อให้เกิดความคล่องไม่ติดขัดเวลาจะสอน ในเรื่องนี้ นายเทียน ซีหมิน (2563, สัมภาษณ์)
ได้เล่าว่า ฉันสังเกตเห็นว่าครูจะทำการฝึกร้องเพลงที่จะนำมาสอนก่อนทุกครั้งที่จะมาสอนให้ฉัน และก่อนสอน
ครูจะแจกเนื้อเพลงก่อนเพื่อให้พวกเราได้นำไปท่องเนื้อเพลงก่อนที่จะเริ่มเรียน

หลังจากที่ผู้เรียนได้มีการเตรียมตัวโดยท่องจำเนื้อเพลงมาก่อนแล้ว และผู้สอนก็ได้ทบทวนการร้อง
มาแล้ว จะเริ่มทำการสอนโดยผู้สอนจะแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย 4-5 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน (Wang Bo,
2563, สัมภาษณ์) จากนั้นผู้สอนจะทำการร้องเพลงให้ผู้เรียนฟังก่อน 1 รอบ เป็นการสาธิตทั้งเพลงว่าต้องร้อง
อย่างไร จากนั้น ผู้สอน จะร้องเพลงให้ฟังทีละประโยคและให้ผู้เรียนร้องตามทีละประโยค ข้าไปมาจนกว่าผู้เรียน
จะสามารถร้องได้ตามที่ผู้สอนต้องการ โดยผู้สอนจะคอยสังเกตและปรับแก้ไขข้อบกพร่องของการร้องเพลงให้
ตลอดเวลา โดยในการสอนนี้ที่มีการแบ่งเป็นกลุ่มเพราะว่าผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้มีการช่วยเหลือกันในกลุ่ม
โดยอาศัยให้เพื่อนช่วยเพื่อนในการฝึกฝน ทบทวน กันในกลุ่ม หวัง หลิงหลิง (Wang Lingling) (2563, สัมภาษณ์)
ได้เล่าว่า เธออายุ 32 ปีและเรียนเพลงพื้นบ้านภูเจีย (Tujia) กับนายหวัง โบ (Wang Bo) มาแล้ว 10 ปี
เธอสามารถเป็นผู้สืบทอดเพลงพื้นบ้านภูเจียได้อย่างดีเยี่ยม เพราะนายหวัง โบ มีความเอาใจใส่ในการสอนมาก
ท่านจะแก้ไขให้เสมอเมื่อเธอฝึกร้องเพลงผิดวิธี ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เธอเรียนรู้การร้องเพลงที่ถูกต้องและไพเราะ
ท่านจะชี้แนะให้เราร้องเพลง โดยให้เราร้องทีละวรรค จนกว่าเราจะร้องเพลงได้ท่านจึงจะสอนร้องเพลงในวรรค
ถัดไป นอกจากการเรียนในสถานที่บ้านของท่านแล้ว นายเชอ เซียนหลง (Mr. She Qianlong) (2563, สัมภาษณ์)
ที่เป็นลูกศิษย์ของนายหวัง โบ ยังได้เล่าว่า ท่านได้มีการพาเขาและเพื่อน ๆ ออกไปฝึกร้องเพลงนอกสถานที่ คือ

ร้องในท้องทุ่งสนามหญ้า มันทำให้เกิดการผ่อนคลาย และเขายังเคยตามท่านไปสัมผัสกับสนามจริงคือเวทีการขับร้องเพลงพื้นบ้าน ทำให้ได้เห็นการร้องเพลงในสถานที่จริง และได้รับรู้อารมณ์ของเพลงพื้นบ้านดูเจียอย่างแท้จริง ทำให้เขาสามารถนำมาปรับปรุงวิธีการร้องของเขาได้อีกทางหนึ่ง

เมื่อผู้สอนได้ทำการสอนจบเพลงแล้ว ผู้สอนจะใช้วิธีการตรวจสอบโดยให้ผู้เรียนร้องเพลงร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยกลุ่มนี้ที่ผู้สอนได้แบ่งไว้ในตอนเริ่มต้นก่อนเรียน โดยจะให้ทั้งกลุ่มร้องทั้งเพลงพร้อมกัน จากนั้นจะเรียกทีละคนให้ร้องตามที่ผู้สอนกำหนดเพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนร้องได้ไหม (Wang Bo, 2563, สัมภาษณ์) โดยการร้องเป็นกลุ่มนี้ ทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำเพลงได้มากขึ้น เพราะการร้องเป็นกลุ่มจะทำให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มช่วยกันจำเนื้อเพลงได้ช่วยให้คนที่ลืมเพลงสามารถร้องตามและจดจำได้ในที่สุด (Jiang Na, 2020, สัมภาษณ์) ในบางครั้งนายหวัง โบ ได้มีการพาผู้เรียนไปร่วมแสดงในเวทีจริงด้วยเป็นการทำให้ผู้เรียนได้ขึ้นแสดงบนเวทีจริงได้และยังเป็นการตรวจสอบอีกทางว่าผู้เรียนสามารถร้องเพลงที่สอนมาได้ดีขนาดไหน (Mr. She Qianlong, 2563, สัมภาษณ์)

จากวิธีการที่กล่าวมานี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่านายหวัง โบ มีการเตรียมตัวการสอนเป็นอย่างดี โดยการเตรียมอุปกรณ์การสอน นั่นคือเนื้อเพลง ที่จะใช้สำหรับการเรียนการสอน และมีการทบทวนเนื้อร้องซึ่งเปรียบได้กับการทบทวนเนื้อหาบทเรียนก่อนทำการสอน และมีการแจกเนื้อเพลงให้ผู้เรียนได้ไปทำความเข้าใจ เพื่อหัดอ่าน และท่องจำเนื้อร้องให้ได้ก่อน วิเคราะห์ได้ว่าเป็นการเตรียมการสอนที่ทำให้ครูและผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในเรื่องของการจดจำเนื้อเพลง และเมื่อมาเรียนในห้องเรียนทำให้ผู้สอนสามารถสอนวิธีการ และเทคนิคของการขับร้องได้เลย โดยไม่ต้องกังวลเรื่องการจดจำเนื้อร้อง

และยังสามารถวิเคราะห์ได้ว่า วิธีการสอนของนายหวัง โบ นั้น เป็นการสอนแบบสาธิตโดยครูร้องให้ฟังก่อนแล้วให้ผู้เรียนร้องตาม เป็นวิธีการคล้ายกับในการเรียนการสอนทางดนตรีไทย โดยครูปฏิบัติให้ดูก่อนแล้วผู้เรียนปฏิบัติตาม และในแต่ละวรรคต้องให้ผู้เรียนสามารถร้องได้ก่อนจึงจะทำการสอนในวรรคต่อไป แสดงให้เห็นว่านายหวัง โบ มีความเอาใจใส่ผู้เรียน และยังมีแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งทำให้สะดวกในการควบคุมดูแล และการสังเกตผู้เรียนว่าคนใดร้องผิดวิธี หรือไม่เข้าใจก็จะสามารถปรับแก้ไขได้ทันที ซึ่งต่างจากการสอนกลุ่มใหญ่ที่ผู้สอนอาจดูแลและสังเกตผู้เรียนแต่ละคนได้ไม่ทั่วถึง และยังพบว่านายหวัง โบ มีการใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และมีการพาผู้เรียนไปสัมผัสสถานการณ์จริง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์จริง ทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นและสามารถนำมาปรับปรุงวิธีการร้องเพลงของตนได้ และวิธีการประเมินผลผู้เรียนของนายหวัง โบ มีการประเมินตรวจสอบแบบเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล โดยแบบเป็นกลุ่มเป็นการให้ร้องพร้อมกันซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนทั้งหมดสามารถช่วยกันร้องเพลงได้ทั้งเพลง คนที่จำเนื้อร้องและวิธีการร้องทั้งหมด

ไม่ได้ก็สามารถร้องตามเพื่อนที่สามารถจดจำได้ และแบบรายบุคคลเป็นการเรียกตรวจสอบเพลงทั้งเพลง โดยจะเรียกตรวจสอบตรงวรรคใด ท่อนไหนของเพลงก็ได้ขึ้นอยู่กับผู้สอน ซึ่งในการประเมินแบบนี้สามารถส่งผลให้ผู้เรียนต้องฝึกฝน ปฏิบัติร้องเพลงให้ได้ทั้งบทเพลง เพราะไม่สามารถทราบล่วงหน้าว่าผู้สอนจะเรียกให้ร้องตรงวรรคไหนหรือท่อนไหนของเพลง

จากวิธีการถ่ายทอดของนายหวัง โบ สามารถเปรียบเทียบกับการแบ่งชั้นสอน ตามที่ สมิทและราแกน (Smith & Ragan, 1999) ได้นำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน ที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายไว้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ (introduction), ชั้นสอน (body), ชั้นสรุป (conclusion) และชั้นประเมินผล (assessment) โดยสามารถสรุปกระบวนการได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ส่งเสริมความสนใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ระลึกถึงความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรื่องใหม่

ในขั้นนี้พบว่า นายหวัง โบ มีการแจกเนื้อเพลงให้กับผู้เรียนก่อน และมีการร้องสาธิตให้ผู้เรียนทุกคนได้ฟังก่อน สามารถเปรียบได้กับเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนผ่านบทเพลงที่ผู้สอนร้องออกมาซึ่งมีความไพเราะ

2. ชั้นสอน ชั้นสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ โดยผู้สอนใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้

ในขั้นนี้พบว่า เริ่มทำการสอนโดยผู้สอนจะแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย 4-5 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน จากนั้นผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการร้องเพลงให้ผู้เรียนฟังก่อน 1 รอบ เป็นการสาธิตทั้งเพลงว่าต้องร้องอย่างไร และใช้การสอนโดยร้องให้ฟังทีละประโยคและให้ผู้เรียนร้องตามทีละประโยค เข้าไปมาจนกว่าผู้เรียนจะสามารถร้องได้ตามที่ต้องการ โดยผู้สอนจะคอยสังเกตและปรับแก้ไขข้อบกพร่องของการร้องให้ตลอดเวลา

3. ชั้นสรุป จุดมุ่งหมายในขั้นนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้สรุป และทบทวนความรู้ที่ได้รับว่าเพิ่มขึ้นจากเดิมหรือไม่อย่างไร จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างไร

ในขั้นนี้พบว่า ผู้สอนจะใช้วิธีการสรุปโดยให้ผู้เรียนร้องเพลงร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามที่ผู้สอนได้แบ่งไว้ในตอนต้นโดยให้ร้องทั้งเพลง

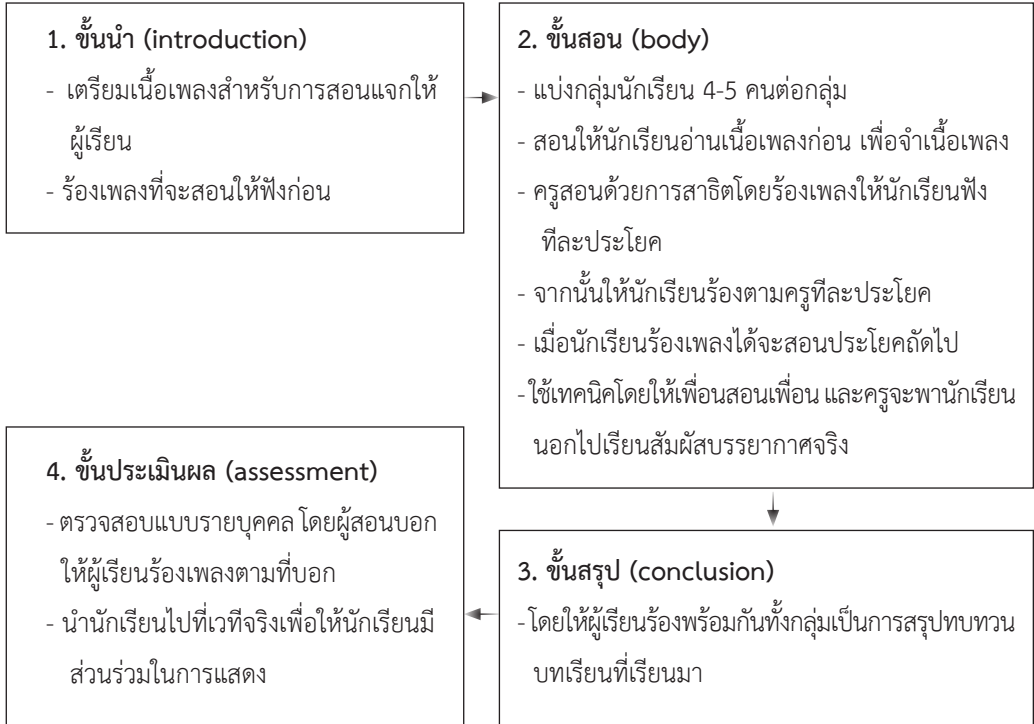
4. ชั้นประเมินผล จุดมุ่งหมายในขั้นนี้เพื่อให้ผู้สอนรู้ว่าผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ และเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนเพื่อซ่อมเสริมหรือดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

ในขั้นนี้พบว่า วิธีการประเมินผลผู้เรียนของนายหวัง โบ มีการประเมินตรวจสอบแบบเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล โดยแบบเป็นกลุ่มเป็นการให้ร้องพร้อมกัน และแบบรายบุคคลเป็นการเรียกตรวจสอบเพลงทั้งเพลง โดยจะเรียกตรวจสอบตรงวรรคใด ท่อนไหนของเพลงก็ได้ขึ้นอยู่กับผู้สอน

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปเป็น แผนภูมิ ได้ดังนี้ :

ภาพที่ 1 กระบวนการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านสู่เจ็ย

อภิปรายผลการวิจัย

ในเรื่องกระบวนการสอนเพลงพื้นบ้านสู่เจ็ยของศิลปินต้นแบบผู้สอนร้องเพลงสู่เจ็ยแห่งชาติ ของเมือง
งหวิน มณฑลกุ้ยโจว ประเทศจีน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ในการสอนของนายหวัง โบ ก่อนการสอนทุกครั้งท่านจะเตรียมเพลงสำหรับการสอน โดยเตรียมเนื้อ
เพลงที่จะใช้สำหรับการสอน และทำการทบทวนบทเพลงที่จะใช้สอนด้วยตนเองก่อน โดยฝึกร้องคนเดียวเพื่อให้
เกิดความคล่องไม่ติดขัดเวลาจะสอน เป็นการเตรียมตัวของผู้สอนที่ดีเยี่ยม ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่อยู่ใน
ขั้นเตรียมการสอน ที่ไม่รวมอยู่ใน ขั้นนำ (Introduction) ที่สมิทและราแกน (Smith & Ragan, 1999) ได้กล่าวไว้
จากการเตรียมตัวของนายหวัง โบ นี้ สามารถมองได้ว่าเป็นความรับผิดชอบของผู้สอนที่ต้องเตรียมตัวให้พร้อม

เพราะในเรื่องวิชาทักษะปฏิบัตินี้ต้องใช้ความเชี่ยวชาญและความพร้อมของร่างกายรวมทั้งการฝึกฝน สอดคล้องกับที่ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (<http://kotavaree.com/?p=215>) ที่กล่าวไว้ว่า “ถ้าเป็นครูดนตรีต้องเก่ง ถ้าสอนปฏิบัติครูต้องเก่งปฏิบัติ” ซึ่งจากข้อมูลพบว่านายหวัง โบ มีการเตรียมตัวการสอนเป็นอย่างดี โดยการเตรียมอุปกรณ์การสอน นั่นคือเนื้อเพลง ที่จะใช้สำหรับการเรียนการสอน และมีการทบทวนเนื้อร้องซึ่งเปรียบได้กับการทบทวนเนื้อหาบทเรียนก่อนทำการสอน และมีการแจกเนื้อเพลงให้ผู้เรียนได้ไปทำความเข้าใจ เพื่อหัดอ่านและท่องจำเนื้อร้องให้ได้ก่อน เป็นการเตรียมการสอนที่ทำให้ครูและผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในเรื่องของการจดจำเนื้อเพลง และเมื่อมาเรียนในห้องเรียนทำให้ผู้สอนสามารถสอนวิธีการ และเทคนิคของการขับร้องได้เลยโดยไม่ต้องกังวลเรื่องการจดจำเนื้อร้อง

วิธีการสอนของนายหวัง โบ นั้น ท่านจะร้องให้ผู้เรียนฟังก่อนเป็นการโน้มน้าวให้ผู้เรียนได้ฟังบทเพลงที่มีความไพเราะผ่านน้ำเสียงของครูซึ่งสามารถดึงความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี แล้วให้ผู้เรียนร้องตามเปรียบได้กับเป็นการสอนแบบสาธิต (<https://sites.google.com>, 2021) เป็นวิธีการคล้ายกับในการเรียนการสอนทางดนตรีไทย โดยครูปฏิบัติให้ดูก่อนแล้วผู้เรียนปฏิบัติตาม และในแต่ละวรรคต้องให้ผู้เรียนสามารถร้องได้ก่อนจึงจะทำการสอนในวรรคต่อไป แสดงให้เห็นว่านายหวัง โบ มีความเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นอย่างดี และยังมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งทำให้สะดวกในการควบคุมดูแล และท่านยังคงสังเกตุผู้เรียนว่าคนใดร้องผิดวิธีหรือไม่เข้าใจเทคนิควิธีการร้อง ท่านก็ปรับแก้ไขได้ทันที ซึ่งต่างจากการสอนกลุ่มใหญ่ที่ผู้สอนอาจดูและสังเกตุผู้เรียนแต่ละคนได้ไม่ทั่วถึง นอกจากนี้การใช้เทคนิคการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนนับเป็นวิธีการที่ดี เพราะเป็นการส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและมีมิตรภาพที่ดีในชั้นเรียน เมื่อมีการร้องหรือการแสดงร่วมกันก็จะสามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้น อีกทั้งการพาผู้เรียนไปสัมผัสสถานการณ์จริง ๆ นับเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนอย่างยิ่ง

วิธีการประเมินผลผู้เรียนของนายหวัง โบ แม้ว่าจะไม่ใช่ระบบการให้คะแนนหรือมีการทำการสอบเหมือนกับการเรียนการสอนในระบบการศึกษา แต่พบว่ามีประเมินตรวจสอบแบบเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล โดยแบบเป็นกลุ่มเป็นการให้ร้องพร้อมกันซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนทั้งหมดสามารถช่วยกันร้องเพลงได้ทั้งเพลง และแบบรายบุคคลเป็นการบอกให้ผู้เรียนร้องในวรรคที่ผู้สอนกำหนดให้ ซึ่งในการประเมินแบบนี้สามารถส่งผลให้ผู้เรียนต้องฝึกฝน ปฏิบัติร้องเพลงให้ได้ทั้งบทเพลง เพราะไม่สามารถทราบล่วงหน้าว่าผู้สอนจะเรียกให้ร้องตรงวรรคไหนหรือท่อนไหนของเพลง

จากการศึกษารูปแบบวิธีการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านสู่เจี๊ย ของนายหวัง โบ ซึ่งเป็นศิลปินต้นแบบผู้ถ่ายทอดเพลงสู่เจี๊ยของชาติ ในเมืองลงเหวริมฉลภักดิ์ใจประเทศจีน นี้ทำให้เราได้เห็นมุมมองของการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านรวมทั้งวิธีการเรียนการสอนที่สามารถนำมาใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเปรียบเทียบรูปแบบการสอนของปราชญ์ชาวจีนและชาวไทย
2. บุคคลและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการเรียนการสอนเพลงพื้นบ้านควรมีการปรับปรุงหลักสูตรหรือการจัดการแผนการเรียนการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ได้จริง

บรรณานุกรม

- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2021). *ว่าด้วยดนตรีศึกษาและระบบการศึกษาไทย*. สืบค้นวันที่ 18 พฤษภาคม 2564 จากเว็บไซต์ <http://kotavaree.com/?p=215>
- Tian Can. (2009). *Tujia music*. China: Central University for Nationalities Publishing House.
- Luo Wen. (2010). *Value of Tujia Folk Songs in Chongqing*. n.p.
- Smith & Ragan. (1999). *การกำหนดชั้นการเรียนการสอน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2564 จากเว็บไซต์ <https://sites.google.com/site/hnwykarreynru123/khan-txn-kar-reiyn-kar-sxn>
- Jiang Na. (2020). *ลูกศิษย์นายหวัง โบ* (สัมภาษณ์, 8 พฤศจิกายน 2563)
- She Qianlong. (2020). *ลูกศิษย์นายหวัง โบ*. (8 พฤศจิกายน 2563). สัมภาษณ์.
- Tian Qimin. (2020). *ลูกศิษย์นายหวัง โบ*. (8 พฤศจิกายน 2563). สัมภาษณ์.
- Wang Bo. (2020). *ศิลปินต้นแบบผู้ถ่ายทอดเพลงเถิงเจียของชาติ ในเมืองฉงชิ่ง มณฑลกุ้ยโจว ประเทศจีน*. (10 ตุลาคม 2563). สัมภาษณ์.
- Wang Lingling. (2020). *ลูกศิษย์นายหวัง โบ*. (8 พฤศจิกายน 2563). สัมภาษณ์.
- Zhang Jiahong. (2020). *ลูกศิษย์นายหวัง โบ*. (8 พฤศจิกายน 2563). สัมภาษณ์.